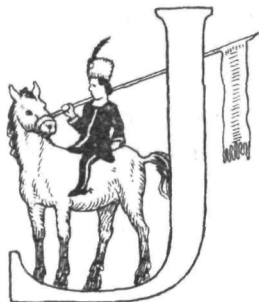

F. PALNÁK :

Štorklja.

I.

eseni je bilo, ko je prišel Jožek k svojemu stricu. Doma je bilo dosti ustec, pa malo tega, kar bi se dalo vanje, pri stricu pa je bilo ravno narobe. Samo Franček je skakal in tekal po hiši in okolo nje, jesti pa je bilo dosti. In zato je prišel pomagat še Jožek, da bi miške ne imele preveč zabele in bi snet ne požrla preveč žita. Jeseni je bilo to.

Ko je prišel k hiši, ga je najbolj zanimalo veliko kolo zgóraj na strehi nad skednjem. Čemu to? Kolo na strehi! Nihče ni imel kaj takega v domači vasi, še celo pri fari ni videl kaj takega — tu pa je bogati stric, ki ima vsega, še celo na strehi kolo. Oj, čudo, čudo! Vpraševal je Frančka — ali Franček - malček je vtaknil prst v usta, ga pogledal zvesto in dejal: „Kolo? Da, kolo je za štorkljo!“ Tu imaš novo uganko: Kaj je štorklja? Ptič. Kje je? Ne ve. Da bi vprašal strica? Ko pa je stric tako sam zase; hodi po dvorišču, pa zmerja mladega hlapca; stopi v hlev, pa rentachi nad deklo. Kdo bi ga vpraševal? Ali teto, ki nima nikdar časa? Vprašal je neke nedelje starega Janeza, hlapca; pa kaj je zvedel: da je kolo res za štorkljo, da je štorklja ptič in da naj čaka pomladi, jo bo že videl.

To je zvedel Jožek in čakal je željno pomladi.

Pa med zimo je zvedel le še nekaj novega. Njegova radovednost je bila velika, in ker mu je odgovoril hlapec Janez že enkrat, se je obrnil še enkrat z zaupanjem do njega. In tedaj je pravil hlapec: „Štorklja, to je ptič, ki prinaša otroke iz Drave. Pa če otrok zaspi v gozdu, je hitro štorklja zraven, da ga varuje pred kačami. Seveda ne vsakega; le tistega, ki je priden in ima rad starše. Štorklja je le navidez takrat, pravzaprav pa je to angel varuh.“

Čuden, čuden ptič!

Kje da je zdaj?

„Tam daleč notri za morjem, v vročih deželah; pri nas ji je pozimi premrzlo, pa tudi živeti ne bi mogla, ker ni ne rib, ne žab, ne črvov, ki vse jih ima najrajša.“

Pa zakaj je pravzaprav kolo?

„To boš že bolj natanko videl. Zdaj ti povem še kar to, da jo imamo pri hiši radi, ker v hišo, ki na nji gnezdi štorklja, ne trešči, in tudi druge nesreče in nevarnosti ne pridejo nad njo. Zdaj pa pojdi — jaz imam opravka v hlevu.“

To je še zvedel Jožek in še težje je čakal pomladi.

II.

Topleji in topleji so bili žarki, ki jih je pošiljalo solnce na zemljo. Že so ginile snežne odeje s prostranega polja, vsepovsod so žuboreli stu-

denčki po jarkih tako veselo in lahko, kakor skače malček na vse zgodaj, ko ga je nakrmila dobra mamica. Po lokah so že cingljali zvončki in trobile trobentice, in že so prikazovali prvi žužki svoje kovinaste obleke, in prvi metuljčki-citrončki so si dali zlatiti svoja rumena krilca od solnčnih žarkov.

Na vasi pa so se zbirali otročaji; vsa dečad je čakala nekoga in danadan so se vračali, ne da bi dočakali.

Nekoč, tako-le v prvi polovici sušča je bilo, ko so za Dravo plezale po vrbi mačice v svojih sivih zametnih in rumenih prašnih kužuščkih, pa se je hipoma začulo:

Roda, roda, roda!
Štrk, štrk, štrk!
Zlati stric brez brk,
daj nam zlata, zlata!

Visoko zgoraj v zraku pa je krožila velika postava z dolgim vratom in še daljšimi suhimi nogami ter se je počasi spuščala v lepih krogih vedno nižje in nižje prav nad streho bogatega Joškovega strica. Široko razkoračen je že stal bosonogi Jožek na dvorišču, levo roko v hlačnem žepu, desni kazalec pa v ustih, ki jih je pozabil zapreti in gledal ta čudež . . . Štrk, štrk, štrk! To je štoklja? Letel je, letel Jožek naravnost na njivo, kjer je vedel, da orje hlapec Janez, da mu oznani veselo novico.

„Janez, Janez! — Štoklja, štoklja — štrk, štrk! Je že tu! Je že tu!“ je kričal kar ves brez sape.

„Že prav, že prav,“ mu odgovarja hlapec počasi, a to je on. Le pazi, čez par dni pride še ona za njim.

Da bi imel Jožek koga, ki bi mu povedal, kateri on in katera ona! Ustvaril si je v svoji glavici tako-le sliko: On je prišel, da vidi, kje bi bil čez leto, zdaj bo pa pisal nji, naj pride za njim.

Štrk sicer ni pisal, a vendar je ona tudi prišla, in zdaj je imel Jožek marsikaj opozovati.

III.

Komaj sta bila skupaj, je že bilo klepetanja zgoraj na strehi, da je bilo veselje. Stikala sta glavi skupaj in se pomenljivo pomenkovala. A ne dolgo! Priletel je zopet en on, in jeli so se prepirati, da je bilo joj — Jožek je videl, da so se celo topli, kljuvali. Videti je bilo, kakor bi hotel novi prišlec stara prebivalca nagnati in se sam naseliti na velikem kolesu. In hlapec Janez je razlagal to vojno tako:

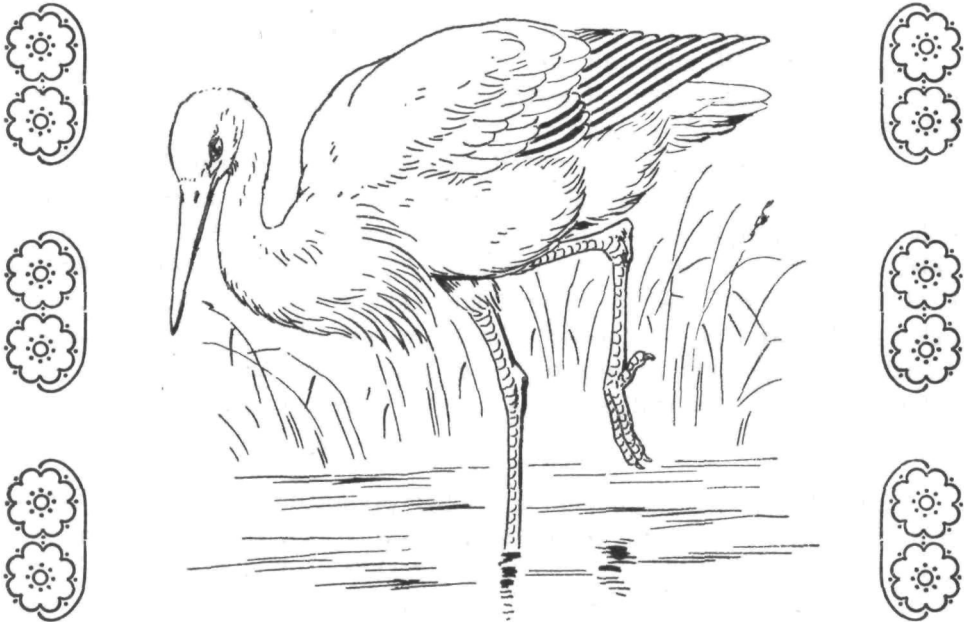
„Tisti, ki je prišel prvi, je stari on; za njim je prišla stara ona. Ta sta že lani tu stanovala in sta se hotela tudi letos naseliti na kolesu. Tretji je bil tudi on, pa mladi; sin je bil starih in ker je bil lani s starima tukaj, misli, da bo tako tudi letos. A zmotil se je, kakor si videl; moral je odleteti. Ej, imajo vsako leto tako vojno na našem kolesu, ker malo je sosedov, ki bi nastavili tako lepo kolo. Časih so se že tako pretepavali, da je letelo perje od njih; ono lepo belo, ki so vanje oblečeni, in ona velika črna peresa, ki imajo z njimi obrobene perutnice.“

Tako je pravil hlapec Janez — in on je moral vedeti, ker dolga je že vrsta let, ko je opazoval štoklje in rad jih je tudi imel; zato se je za-

nimal zanje. Večkrat je že tudi postavil dolgo lestvo in splezal ob nedeljah popoldne na streho in oddaleč pazil, kaj se godi na kolesu. Tudi letos je nameraval kaj takega in obljubil je Jošku, da ga vzame s seboj na streho...

Oj, kje je tisti čas!

No, sedaj je videl Jožek tudi lahko odspodaj gor, kaj se godi. Kolo je bilo videti prazno, pa menda ni bilo. Tam kje na sredi so morale ležati velike veje, ker kmalu sta jih spravila premagalca, stara on in ona, v red ali, kakor se je zdelo Jošku, bolj v nered, ker ni bilo prav nič zloženo. Pa sta odletavala in priletavala in prinašala: tu je vrgel eden vejico od leske, da so se majale leskove mačice v vetru, tam zopet se je držal hrastovega ocepka suh list iz lanskega leta; zdaj je prinesel eden trave, bičevja, drugi

zopet mahu — glej ga, tam na smetišče je zletel! Že nese veliko kunjso s sabo na kolo, oni pa vleče kos papirja. In tako znašata, kadar pa prideta zgoraj skupaj, klepetata in klepetata, da je kaj!

Halo, kaj pa to? Že zopet je tretji tukaj! Zdaj pa je prišel, kakor je videti, z drugim namenom: krast je prišel! Pa ni se mu sponeslo! Nič več ne odletavata obadva naenkrat vedno stoji po eden na nastlanem kolesu, kadar ni drugega, in tatov ni več blizu.

Več dni zapovrstjo ni bilo opaziti nič novega in nič posebnega pri novih stanovalcih na kolesu. Tudi ni utegnil Jožek dosti gledati, trebalo je vezati povosmo za oljčno nedeljo; prišel je Veliki teden z molitvami in božjim grobom; čakale so skrivnosti zvonov, ki so odromali v Rim. Vstajenje je bilo in blagoslov — pisanke je dobivala deca in jih sekala — hej, toliko lepega in toliko dobrega, pa bi mislil tak malček, ki čuti najbolj z želodčkom, na belopernate velikane zgoraj na kolesu?

Na Belo nedeljo pa so bile za letos pospravljene v večnost prav zadnje pisanke; tedaj ogovori Joška stari hlapec Janez:

„Ali si že videl, kaj se godi z našima štrkoma?“

Debelo je pogledal Jožek. En ptič je sedel nepremično, drugi pa je poletaval pa prinaša v dolgem rdečem kljunu zdaj žabo, ki je molela vse štiri od sebe, zdaj dolgega deževnika, da je bilo videti, kot bi zrasli žalostno dol viseči brki koncem kljuna; zdaj je bila zopet riba, ki je molela svoj rep iz te nespodobne dolžine — odletaval in priletaval je in vedno donašal . . .

Debelo je gledal Jožek. Hlapec Janez pa mu je razkladal:

„Viš, tista, ki sedi, je o n a. Vali. Saj veš, kaj je to? Saj si videl to pri koklji?“

Jožek je videl.

„Dobro; vidiš, zdaj vali tudi štoklja — in z jajc ne sme, da se ne ohlade. Ker pa mora jesti, ji pa nosi o n žab, črvov in rib. To bo zdaj kake štiri tedne tako; le pazi!“

In zvesto je pazil Jožek in gledal časih nepremično izpred hiše njega, ki je prinašal hrane ali pa stal na eni nogi na kolesu, vrat malo skrčen in glavo pokonci, kljun naprej, pa je klepetal, venomer je klepetal kakor klepetec . . . Ali pa je kazal svojo spretnost v hoji in je klepetaje stopical po strešnem slemenu . . . Kakor bi imel kdovekoliko povedati, je pravil, da je delal kratek čas n ji — menda; tako se je vsaj zdelo Jošku. Gledal je in gledal gor — pa mu ni bilo nič dolg čas, ker se mu je zdelo, da še ni videl nikdar kaj tako kratkočasnega kot je ta klepetavi štrk.

IV.

Izkazal se je letos majnik s svojimi prvimi dnevi! Lepi so bili in jasni, in noben oblaček ni motil vedre modrine na čistem nebu. Pa kako toplo je bilo! Dedek, ki se je upal drugekrati v tem času le v suknji malo pred hišo na klopco, je sedel letos kar ognjen, pa si je tlačil pravkar v svojega čuka tobaka, ki mu ga je prinesel Jožek. Ta je bil že zopet pozabil na svoje štoklje in zadnje dni mu je bilo že zopet predolgo vedno gledanje donašanja žab in žabic in tistih žalostnih brk iz črvov tam na koncu kljuna štrkovega. Zdaj pa, prav ko si je dedek užigal svojo pipico, vidi — o, čudo!

„Dedek, kje pa je Janez?“

„Kaj? Toplo je, toplo.“ Dedek je že oglušil od starosti.

Bežal je Jožek — bosopetec, kar so ga nesle noge, in pribežal k Janezu, ki je imel opraviti na njivi.

„Janez, o n a je vstala.“

„Bo že, bo! Jutri bo ravno štiri tedne, odkar sem ti rekel, da vali. Le pojdi domov, pa glej, kaj bo.“

In je bežal domov in gledal. Splezal je na hišni pod, odkoder je že večkrat opazoval prebivalce kolesa, da bi bolje videl. In kaj je bilo: tenki, drobni kljunčki so moleli kvišku iz gnezda pa se odpirali. Stara dva pa

sta odletavala, zdaj eden zdaj drugi in prinašala žab, kač, rib in drugih takih štokljinih sladkarij. Še celo vode sta vlivala v odprte kljunčke — tako se je vsaj Jošku zdelo. Gledal je, gledal, in kdo ve, kaj bi dal, da bi mogel zdaj-le blizu, čudo blizu in bi videl, koliko je tistih mladih rdečih kljunčkov. Pa kdo ve, če bi bilo varno? Le po eden od starih je odletaval vedno, drugi pa je stal ter klepetal in klepetal . . . Mačka pleza tam po slemenu — jo vidiš staro, kako je huda? Ne bi bilo varno.

To mu je potrdil drugi dan v nedeljo tudi stari hlapec Janez, ki mu je Jožek pripovedoval, kaj je vse videl. A potolažil ga je in mu obljubil, da ga vzame enkrat s seboj, ko bodo mladiči že imeli perje in bodo že sami jedli. Zdaj so še tako slabi, da jih morata stara dva pitati in zato sta zdaj najbolj huda, ko so še tako negodni.

In Jožek je čakal, gledal skozi lino na podu pa odspodaj gor. — In kdo ve, če ne bi hlapec Janez pozabil, če bi se nekaj ne pripetilo.

Deček je trdil venomer, da je vročina za ta čas prehuda, da bodo prišle zgodnje nevihte. Nihče ni dedku pritrjeval, nihče odgovarjal — saj če pride nevihta, je ne bodo ustavili, pa če jim pove še deset dedkov, da pride. In izkazalo se je, da je trdil dedek čisto prav. (Konec.)

